AZILLA
11
LARUNBATA

BILBAO 1933

Euzkadi

ARPIDE-SANEURRIJA
Bilbao'kua... ... 6,00 irko. irulleż
Bilbao'atazkua 7,50 " "
Idazki-Itunmena 62,00 " urteż
Atzarrijetakuak 100,00 " "

BELDAYEN ITUNDUBA

XXI urtia || Idazkolea ta Banakolea: Correo, 17, 1.º || 234 Idazkutxa || 17.810 Urrutizkiña || 6.530 zenbakija

Egunekua

Illeta - eleizkixuna

Atzo iragaŕiŕa egon zan lez, Laŕiñaga'taŕ Biŕoriñe andera abeŕtzale ezaguna ixan zanaren gogo-aldezko ileta-eleizkixun ospetsubak ixan ziran.

Eta eleizkixunok zirala-ta, atzo, Bilbao'ko Jagoba Deuna'ren txadon edeŕa, notiñez beteta ikusi zan.

Bizkai-Buru-Batzaŕa be antxe ikusi genduan, baŕa aldun ixandako abeŕtzale batzuk, ta Jel-Aldeŕdija'n ezagunak diran beste aurpegi asko be.

Euzko-ikastoletako ikasle gastetxubak be, antxe ikusi genduzan. Ikaslioi euren irakasle ta zuzendarijak lagundu eutsen, eta euren eleizarako egokerea begiko ixan yakun, adiñera eldu-riko batzuk ixan bai-litzan lotsa ta bentasun gustijagaz egon ziran-eta.

Euzko-ikastoletako ikasle gastedi onek oldoztuten imiñi genduzan, ludi onetako gora-berai begira.

Laŕiñaga'taŕ Biŕoriñe euzko-sendijaren etxoin sendua zanaren soin-ila, luŕ-gane -ziaŕ baŕuko sakonetara begiratubaz, erijotziaren putzak luŕera eratziriko zugatz irotuba ikusten gebala begitanduten yakun. Aren ileta-otoyetara eldu ziran Euzko-Ikastola'etako ikasle gastetxubak, ostera, Goikua'ren deyak beste ludiratuten dauzan abeŕtzale zaŕak emen isten daben utsunia betetan datozan euzko-mindegiko landara guri-leŕdenak zirala.

Biŕaŕtian, baŕiz, jauparijen laterazko otoi-abestijetan eguak ezaŕiŕa, Biŕoriñe zanaren gogua donokirantz igon eta igon joyela esan eukian, txauneskiñaren eresi-soñuan entzuten ziran abesti arein oyartzuna bijotzan baŕu-baruŕa saŕtuten zan-eta.

Goyan bego, ba, Biŕoriñe.

Gernika'ra

Bizkai'ko uri poliŕ eta entzutetsu onen ixena entzun bako gitxi ixango dira ludijan. Emen inguru-biraetako abeŕijetan ez -eze Amerika-ziaŕetako luŕaldietan, be, Gernika'ren ixena, ezaguna da, ba.

Eta au ezta aŕitzekua. Edesti-lagiz begiratuta, Gernika, euzkotaŕon gurasua dala dirudi, ba. Eta gurasuaren ixena eztakijan seme gitxi ixango dira.

Gurasua ona ta zeŕdena danian, baŕiz, semiak aŕo egoten dira, ta euren guraso begikuaren ospia zabalduteko geŕtu.

Eta onetaraxe, euzko-seme bat eldu ixan dan leku gustijetara eldu ixan da Gernika'ren ixena be; Amerika uŕiñetara ta abaŕ.. Euzko-sendija ugarijenetarikua ez-pada be, etxe-ziluan saŕtuta iñora urtenge bixiŕekua ezta ixan, ba.

Euzko-semiak ludi-ziaŕ ibilteko ixan daben zaletasunak eta bere Zugatz deunaren edesti bardiñik bakuak, gernika'ren ixena uŕezko izkijetan idatziŕa imiñi dabe, ba, ta ludiko zirkilu gustijetaraño elduta.

Eta lendik entzutetsuba dan Gernika, oraingo Araudija dala-ta uaŕtuten dan beŕbizkaldi onetan, bere lendiko entzutian baŕiro sendotuten asi dala dirudi; bere Zugatz donea, baŕiz, biriloratuten juakula...

Datoŕen igandian, ba, irakuŕle (J. L.), Araba, Gipuzkoa ta Bizkaya, Gernika'n ixango dira, ta antxiñako Lagi-Zaŕak gomutarazoteko eran euren aldundijak auŕetik dirala ixan be.

Nabaŕa, be, igandian, Gernika'n ixango dala uste dogu, len aŕatu doguzan beste iru anayak deya eginda daukotse-ta.

Ila onen 5'kaŕena ta 9'gaŕena euzko-edestirako egun ospetsubak ixan ba-dira, azilan 12'gaŕena ezta ospe txikijagokua ixango. Gernika ospetsuba da, ba, irakuŕle... Baña ondiño ospetsubagua be ixango da. ¿Noiz?—Euzkadi osuan azkatuten doguenian.

Eta egun au iñok uste daben baño lenago eldu-ko yakula dirudi; orañaŕte lotuten daben estuntzak malarik-mala berez-berez apurtubaz duazala dirudi-ŕa.

Beraz, euzkotaŕa itxaŕtu zadi, areyuen bijotzatik, areik iltzat luŕaldu eben Euzkadi'ren beŕbizkundia soŕtuko da-ta...

URIBIŔAŔTE'TAŔ IBON.

ikustiaz pozturik, Aŕospide'taŕ Jon (aŕa) be, 25'urtedun zanian baxen alai ikusi dogu gastedi onen erdijan.

卐 卐 卐

¿Autaŕkijak egaiz?...

Donostia'ko "Kostantzia,,'ren senaŕ ospetsuba autaŕki-ontzijaren auŕera eltzen da ta... maiko lendakarijari eskuba luzaturik diño:

"Olazabal Juan" eta lendakarijak darantzutso: ¿"zer dakazu"? ¿Zer dakartan? neure autaŕkija; ¿Zeure autaŕkija?... okeŕ zagoz don Juan: zure autaŕkija, ba, egin-egiñian be, zu baño lentxubago egaizkadan etoŕiŕa onaxe autaŕki-ontzi baŕura saŕtu da, ta baŕuratu danian beŕtsotxu bat abestu be bai —¿ze bertso?...— ara:

Alpeŕik Olazabal...
Alpeŕik "Kostantzi"
Alpeŕik oŕein lagun
Pipe... ta Pipontzi...
Neuria egin barik
Ezin neban utzi
Estatuto Basko Sí,
¡Sí, sí, sí, sí ta sí!

Autaŕki-bertso au entsutian euzkotaŕ zintzo gustijak txaloka diralarik entzuten da: ¡Ori dok eta!... eta don Juan, berari jazo yakonagaz aŕiŕuta "aŕtick artu eziñik" kanporantza duala entzun biaŕ ixan dauz beste bertso oneik be:

Olazabal, Oriol,
Gonzalez Olaso,
Gotzain'en irakasle...
Aŕo buru-jaso...
¿Iru O, iru zero...
Uskuŕtzan guraso?...
¿Nundik soŕtu yatzue
Oŕen beste lauso?

Alpeŕ dira, ba, zuen
Miloika diruak...
Su-aŕtzen dabenian
Abenda-Goguak,
Auts biuŕtu daruaz
Beren areyuak.
Au argi diño gauŕko
Gurenda-oyuak.

¡Bertsuokaz don Juan
Jaŕi dok mutila!
An yuak "Kostantzi,,'gaz
Epaikari bila;
Epaliak dirautso
Lasaŕu dedila,
Egunero aŕturik
"Jel"-markako "tila".

E.'TAŔ K.

Uarra

Kanpora urten biarrak eragotzi dausku "Izpar Urtenenak" ateratia. Azketsi begiskube irakurlłak.—L.

Otxandiano'ko Arazoak

Igazi dan asteko "Euzko,,'n, uri onetako idazle dan "Etxatxo'k" idatzi dauna irakuŕi ondoren, auŕeko astian berak ipiñiko izpaŕak atara daben zaratia ikusi dot.

Arazo onetan egija noren alde dagon enua agertzen. Ezta bata edo bestia aldeztuten be.

Beste gauza bat askok uste ixan aŕen, be, nire idazlanak bein be eztira ixan iñoŕ mindudekuak. Aspaldijon ixilik nago; ta emen beste batzuk lez neure eretxija emoteko eskubidia daukat.

"Etxatxok" txaŕto egin dau txauneskindarijagaz sartzia Baña "Etxatxo'k" beste edozeñek lez eretxija ageŕtu leike; eta eretxi-bide oŕetatik uŕten ba-dau, ba-dagoz bere burubak biaŕ daben zigoŕa emoteko. Eta lenengo egin biaŕ dana, agintari oŕekana juatia da. Eta onek jaramonik egiŕen ezpadabe auŕerago.

Gustiz txaŕto eretxi dautsat eta nik lez beste askok be, txaunburubak izkintokiŕik bat aldeztuteko beste baten auŕka egiŕiari.

Toki onek eztira oŕela itz egiŕekoak.

Txaunburubak txauneskindurijagaŕik ezer daukana gotzañagana juateko esan eban lez, "Etxatxok" eskubide bardiñaz, beragaŕik ezer daukana bere nagusijakana juateko esan leike.

"Etxatxok" uskurtzaren auŕka egin ba'leu, orduban bai-eukan txaunburubak toki oŕetatik onen auŕka egiŕeko eskubidia. Baña gixon bat edozein dala be nai ta abadia ixan onegaŕik txaŕto esan aŕen, egija ba-da edo ez jakin eraso leike baña elexatik era oŕetan itz eginda ez.

Otxandijo'n abeŕtzaliai egin yakozanak beste batzuberi egin bayakezan ori baño zarata andijaguak atarako ebezan. Abeŕtzaliak ba-dagoz, urijan, baña, etxake sekula gogoratu elexako lora ontzijetara abeŕtzaletasuna eruaterik.

Alan ixanda, be, ondo litzake. Bada abeŕtzaletasuna ezta gixon bat edo bik kolkuan darabilen gauza bat; ezpada, eŕi batek beretzako nai daben azkatasuna baño. Eta au ezin leike elexak ezestu. Elexak ezestu biaŕ dauna, eŕi bat batek edo bestiak agindu gura ixatia da. Elexari eztautza ardura uskurtza ondo zaindu ezkero, eta bere auŕka egin azik, Margariŕak agindu edo ez.

Eta euzko-gauzak baŕiz, biaŕtuta dago maŕatuteko abeŕtzaliak txaŕak ba-gara be; ¿ze eŕu dauka euzkuak?

Eta euzko-gauzak eŕurik ezpadaukoe ¿zegaŕik kendu da elexa oŕetan ipinteko emon eban argontzija? Alatza ete da euzko-eŕiko txadona bateri, euzko-erako argontzi bat ukaŕ egiŕia? Eta ¿noren ixenian kendu da? ¡Ementxe bai, ba-dagola txonitz edeŕa!

"Etxatxok" baŕa esan eban karlistari bakaŕik erakutsi eutsola ereseŕkija. Au be guzuŕa da. Karlisten semiak eztiran askori be erakutsi dautsalako.

Baña dana guzuŕa esan ba-len be, elexia ezta onek erabagiŕeko tokija. Artu dan bidia gustiz okeŕa da. Biaŕba txaunburuba, onezkero uaŕtuko zan onegaz. Bero aldi baten edo, beste batzuk berotu ebelako oŕela itz egin aŕen. Neuk, beintzat, eneuke gura eztabaidarik urten dagijan, kaltegaŕi baño eztalako ixango bai elexa ta bai urijentzat be.

Bide onek aŕgiŕuteko, txaunburubak esan dauzanak atseratu eta "Etxatxok" idatzi dauzanak leundu biaŕko dirala uste dot.

"Etxatxok" nor dan jakin da irain egin dau; txaunburubak nor dan jakin barik.

Geure txaunburuba bijotz onekua dana ba-dakigu. Eta bera gandik bakia loŕtuko dala be bai. "Etxatxo" ezagutu edo ez eztau ardura; aginŕarijak agindutia naiko da ixilduteko. Biaŕba biaŕ eztan tokijan sartuko nintzan; baña alan da be azketsi, onerako bakaŕik nai dodalako.

Emen nago ba, geŕtu danerako agindu Jel'pian.

BEKOLETA.

Deunen bixitza

Tours'eko Martin deuna

Martin duena Panonia'ko Sabaria'n jayo zan. Bere gurasuak zingiak ziran Amabi urtedun zala kistaŕen jaupari-bila juan zan ugutza aŕtuteko. Jauperija iddorota kistaŕ-nayen aŕtian jaŕi zan. Gero lekarora juatia uste ixan leban; baña indaŕ bako gaste koskoŕa zala-ta alde batera itxi leban asmo ori.

Agimendunak bere gudari aŕtian aŕtu leban eta zaldi-gudarijaen aŕtian aŕtu bere. Lenengo Kostantzi'ren gudaroztietan ixan zan eta gero Julenen kistaŕ igesijaren gudaroztietan.

Alako baten neguba zala Amiens urijan eskeko bat auŕeratu yakon ukaŕ eske ta besterik eleukala bere estalki-zatija emon leutsan.

Aldi atan gudaritzatik alde-egiŕia oldoztu leban eta atarako garai onik eleban idoroten; eta Julenen'ek sari andi bat bere gudarijai emoten leutsela (gero goŕik letoŕtzan atzeŕitaŕai auŕka gogoŕ egiŕeko) bere asmua ageŕtu leutsan gudalburubari. Gudalburubak bilduŕaŕen zala uste ixan leban Martin'en asmua ta eleutsan itxi gura Martin'ek agaŕik zala uste ba'leban bera be gudatia amaŕu aŕte eurekin ixango zala esan leutsan eta lenagoko leŕuetan ixan be. Gau atantxe etoŕi ziran atzeŕiŕaŕak gentza-eske. Garai ona Martin'ek aŕtu ta gudaroztetik alde-egin leban Kisto bakaŕik otseinduteko.

Ilari deuna Poitiers'ko gotzaña[...] entzun leban eta beragana juan za[...] ugutzau ta jaupaltsein egin gura [...] ban baña jaupaltseña ixatia ele[...] Martin'ek azta andija zala-ta.

Ilari deunak bere gurasuak kisto[...] teko bidaldu lebin Martin deuna [...] ama bakaŕik kistoganatu leban; a[...] gien aŕtian il zan. Bere eŕiik bi[...] Milan'era jo leban eta lekaretxe[...] saŕtu zan, baña andik bere bidaldu[...] ben eta Tiŕeno'ko ugaŕte batera ju[...]

Gaula'etara juan zan Ilari deun[...] dora atzera be ta an lekaretxe ba[...] bere lekaidiakin pozik bixi ixan za[...] tzetan argija zan.

Ilari deuna il, zala Martin deu[...] leben Poitiers'ko gotzain, eta ber[...] gura elebanaŕen eŕi,ak bayetz e[...] eta ixan biaŕ.

Zingiak amoŕu andija leutsan [...] andi baten azpijan jaŕteko esan [...] eurak ebagiŕen leben aŕtian, Marti[...] —Urtzi lagun lebala—arte azpijan [...] Ebagiŕa jausi biaŕ zan aldera bu[...] aldera jausi zan artia. Alatori [...] ikusiŕa asko be asko kistoganatu [...]

Roma'ko agimendun gustijak il[...] ta ikaragaŕija ixan leutsaen.

Atzenian gixonen aŕtian baño [...] kua'ren auŕian argijago zala ekan[...] teta il zan bere lekaidien aŕtian. [...] tzikundera anei lekaide baño g[...] ziran.

AGA[...]

AMES ITUNA

Txaunburu jaunak goxian jaupa emon da, onerazpenez jaunari eskaŕak emoten jaŕi zanagaz batera, itxumustuan saŕtu zan txadonera, uŕkijaga basoko mutila, abade jaunari deika, aŕen alik azkaŕen juan zedila ikuŕtonakin, ama oso gaizki ilten geratu zala ta; bada ezpadan, osagile jaunari deitzera nubai, ta, arin ibili jauna, azken-bide-laguna aŕtu bagarik, neure amatxo il eztakidan.

Txaunburu jauna, gomuta-miñak igituta, deŕu txadon-zañari ta agindu eutsan, aŕgontzija ixiotu ta geŕtu zaŕez arin, ikuŕtonakaz uŕkijaga basora juan biogu-ta.

Azumendi'ŕaŕ Gala, gixagaxua, goxaltzeko asti bagarik, beingo baten geŕtuta, uŕten ziran. Osagile jaunak ez ain bizkoŕ oraŕik; patxaraz goxaldu ta, izpaŕingija irakuŕi ondoren, zaldija oŕaztu edeŕto ta, sosiguz, amaŕak inguruan, txokoŕ bat abuan ebala jaŕi zaldi ganian da, uŕten zan; ugaitzko eŕekaldora zanian, ikusi ebazan abadia ta Gala, juan ziran legetxe, atzera etozala, ikuŕtonak emon bagarik; ba, esaban, bere kolkorako; atsuori zerura juan ixango da, elexakueri itxon bagarik.

Zaldi ganetik jatsi ta, jaŕi zan belaunbiko ta, uŕeratu yakozanian, Gala'[...] agaz kiñu egin eutsan, jeuŕt egi[...] ra; abadia auŕera juanaz baten[...] ugelatik ebala jaŕaiu eutsen oŕe[...] nera eldu aŕte, ta, eleizpian gera[...] ze baŕi ekaŕen jakiŕeko, il agi[...] biaŕko ebala-ta.

Beingo baten ageŕtu yakon txa[...] baña aŕpegijan agiri eban baŕe[...] samaŕ etoŕela; ¿ze baŕi dok Ga[...] oŕek, zeuberi itxaŕeko asti bagar[...] dautzube zerura? ¿Zerura diños[...] laŕian guraŕe jolastuta, goxald[...] tuiko soŕgin baten antzian, iñu[...] tijak abestuagaz batera, goru li[...] suburuko laratzetik eskegiŕa e[...] kila iribijetan idoro dogu, ta, i[...] esan deusku, baŕt ames egin d[...] biaŕ ebala-ta, laŕi-laŕi itxaŕtu d[...] tila ikuŕton bila bialdu daun a[...] gustijak igesi dautsala, ta, egu[...] duen auŕkitzen dala; atso baŕ[...] tausku edozelako eguraztaldija e[...] xion baraurik.

Atzo demoniñadie; esautzo[...] mutil gixagaxua abade bila, bia[...] nian, eskubete asunegaz epoŕdija [...] pliau euki baleu, amesok lentxu[...] eutsen.

GARATETAŔ [...]

Errijetatik

DURANGO

EUZKO - ARAUDIJA. — Zorijoneko Araudi onek be aŕtu dau euzkotaŕ geyenen oniritxija. Berak auŕera urten eztagijan amaikatxu eragozpen ipiñi dautsoe bai eskuma ta bai ezkeŕ aldekuak baña zorigaiztoko oŕen lan naskagaŕi gustijak alpeŕikuak ixan dira.

Zorijonak ain edeŕto lan egin dozuben gustijori ta orain geŕtau gagixan ondo il-onen 19'gn. egingo diran auteskundietarako. Juan gaitezan gabero, emakume ta gixonezko gustijak, gure Batzokira, biaŕ diran lanak geŕtetan laguntzeko.

GEXUAK.—Asko gaizkijagotu da bere gexuan, Astigaŕaga'taŕ Markel, antxiñako abeŕtzale on-ona. Irakuŕliai, bere osasun alde Jaungoikuari otoi egin dagijoela eskatuten dautsogu.

Bere gexo-aldi luzetik gustiz osatuta dago Zumaŕaga'taŕ Jone anderoño abeŕtzalia. Postutzen gara.

EUZKEL-IXENAK. — Igazi dan ilan lauan umetxu oneik ugutzau ziran euzkal ixenakaz:

Luki Mirena, Salazar'taŕ Joseba Mirena ta Sarasua'taŕ Nekane'ren semetxu bateri.

Gotzon, Zuazua'taŕ Andoni ta Uribe'taŕ Alesanderen umetxubari.

Miren Amaya, Estankona'taŕ Jon eta Bengoa'taŕ Jule'ren alabatxuari.

Elisabete Begoña, Gorosaŕi'ŕaŕ Gotzon eta Gaintza'taŕ Isabel'eren neskatotxubari. Zorijonak danori.

JUAN-ETOŔIJAK.—Barcelona'ra juan zan Unamuno'taŕ Toribi pelotari bikaña.

Donostia'ra, gudaritza betetzera, Mañarikua'taŕ Bingen, aberkidia.

Toulouse'tik, egun batzuk igarotzera etoŕi da Elgezabal'daŕ Biŕor ikasle askaŕa.

Egun batzuk geure aŕtian igaro ondoren, Zaragoza'ra biaŕtu da Munitxa'taŕ Sebasten ostikolari trebia.

Bilbao'tik etoŕiŕa geure aŕtian dago Campos'taŕ Miren anderaño liraña.

Durango aldian denbora-alditxu bat igaro ondoren itxasoratu dira Laka'taŕ Kepa ta Uribelaŕea'taŕ Maren abeŕkidiak. Ondo ibili.

IBAIZABAL.

URRETXUA

EŔI-IRITZIJA.— Beste uri geyenetan lez, emen ere gurenda andiija loŕtu genun. Bat-edo-betek uste etzun lakua.

Autaŕkidunak 924 ziran, da 924'tik 865'tik 865'ek "Euzko-Araudija bai" esan zuten, edo ori esaten zun ingitxua ontzijan saŕtu zuten beintzat. Ezetz esan zutenak 7 izan ziran.

Emakumeak lenengo aldija zutelako, atz xamaŕ ikusiko giñuzen bilduŕ giñan baña.. ¡toki onen ziok! Gu: uste baña bulartsuago joka zuten.

Zumaŕaga'n ere, itxaro genun bezela, zenbaki onak atera zituzten. 1.487 autaŕkidunetik 1.387 alde ta 7 auŕka.

Gabian beste urijetakua ta Araba ta Bizkaya'kua jakin zanian su-ziri (altxa-fuego) ugari jaurtiaz, uri biyetako erespatzak bat egin-da, eresi alayak juaz uri biyeri bira eman zieten.

Amaitzeko, Ipaŕagiŕe'ren aŕirudi-auŕera denak jun da erespatzak lagundurik eta burustu-ta "Gernika'ko Arbola" abestu zan.

EUZKEL-IZENAK.— Eŕetegi'ŕaŕ Aniketa gure adizkide onaren emazteak auŕ bat izandu, ta ugutzatu dute Miren Eduŕne euzkel-ixen politak ezaŕiaz. Zorion ugarijak.

Baita ere Ginea'taŕ Andoni ta Muxika'taŕ Gergore senaŕ-emazteak alabatxo bat izan dute. Abek ere euzkel-izena eraŕiaz ugutzatu dute eran ezkontzako lenengo igali au. Nere zorion beruenak.

ERIOTZAK.—Jauna'ren besuetan il da Murua'taŕ Martiñe "Dornaldegi" basetxeko neska gastea. Sendikuei atzekabian laguntzen diegu.

—Zumaŕaga'n Ikuŕton deunak eta Doiourubaren onespena aŕtu ondoren Egiguren'daŕ Seberin gaste abeŕtzale ona il da. Goyan bego.

Gure samin aguŕa sendikuei.

SENDAGILE BEŔIJA? — Sendagile arazo au luze dijuala, ta sendagile gabe gaizki garelako lasteŕ bat-edo-bat ekaŕiko dutela, ta euzkeldun jatoŕa dala entzun degu.

Izpaŕ au egiztatuko ba'litz benetan poztuko giñake.

AŔI GOTZON.

MUXIKA

AZILA'REN BOSKAŔENA

Euzko-Araudi-aldezko autaŕki emotia dala-ta, Bilbao'n eta abaŕ, bixi diran muxikaŕ seme-alaba zintzorik asko Muxika'ratu yakuz; euzkotaŕ zintzuak nortzuk diran ezagutzeko ¡a zelako eguna! Aŕospide'taŕ Jon osalari gaste ospetsuba be beren amamaŕiagaz batera (beste batsubentzako euren beibila utziŕa) oñez etoŕi yaku, pozik etoŕi be; eurokin batera aguŕtu doguz Itziaŕ eta Plazida, Jon'en aŕebea eta ixekua be; ondo etoŕi, ondo juan eta 19'raŕte aguŕ danori.

卐 卐 卐

¿Emakumia etxeko zeregintxubak egiŕeko baño bestetarako eztala gauza?... au olan dala uste dabenak ondo okeŕ dagoz. Azila'ren boskaŕena da ziñaldaririk onena, etxe baŕuko euren zeregin gustijak ondo egiñaz ganera... Abeŕi-aldezko lanetan be, "zirt edo zart" biaŕ dana egiŕeko kementsubenetarikuak dirala gure euzko-emakumiak ¡bai orixe! ¿eta gure gastedija?... Gure gastiok suzko bijotz-txinpaŕtak euren begijetan ikusten yakezalarik gomasko pelotia baxen igikoŕ ikusten dira biaŕdana egiŕeko geŕtu; abeŕtzaletasun au

ELGOIBAR

EUZKO-ARAUDIA. — Uste genduan bezela gurenda aundiarekin igandez autaŕkiz Euzko-Araudi "Estatuto,,'a atera degu. Elgoibaŕ'en oso gutxi agertu da Euzko-Araudia'ren auŕka, alako sosolisto-tradicionalista. Olazabal mutil zaŕtaŕ batzuk.

Zorionak ba elgoibartaŕen batez ere emakumieri, lendabiziko autaŕkiz gogoz biotzez erakutzi dutelako Euzkadi'n ganako naitasuna.

Eta orain pozez arkitzen dira beŕiz il onen 19'an, bere aldiz, lan egiteko.

Auŕera emakumiak erori barik gora biotzak, zuen lan edeŕ oŕek ekaŕiko digu Euzkadi Azkatasun osoa.

ELEIZAKUAK.—Aŕtuta aŕkitzen dira. Epelde'taŕ Terese, baita ere Lizundia'taŕ Pantzeska "Etxe-zuri" ere. Laisteŕ sendatuta ikustia nai ditugu.

ELEIZKIZUNAK — Egunero txadon nagusian, biltzen da oste aundia Garbitoki'ko animeri otoiz egiten.

Igandian mixio eguna degu, ez dakigu oraindik zeŕ jai izango degun txadonaketa garaitz zertzeladak bialduko ditugu.

AIXERIXA.

LAZKANO

AUTESKUNDIAK. — Euzko-Araudiaren auteskundeak estrepezu aundi gabe igaro dira uri onetan: Beste "fuego"-zale oyek, zakuŕkeriak, egiñagaitik zazpireun eta irurogei ta zazpi 767 araudiaren aldezko autaŕki atera dorabaten auŕka: ¡Irabazpide izugaŕia jaunak! Lazkao'ko abeŕtzale (ezkeŕtaŕak ere eman zuten) zintzoak jokatu dute izenari dagokion eran ¡Gora, ba, Lazkao abeŕtzalea!

Oŕdizia'n eta beste uri askotan jai egiteko asmo-aundia dago. ¡Guziak merezi baitu gure abeŕiak, bere beŕpizkunde egunean!

"ONALDE,,'RI.—Adizkide maitea, edeŕki asi ziñan izpaŕingi maite onetatik, gure ele maite-gozo au zabaltzen eta aspaldian ez da zuze txiyorik entzuten, iŕten zaiz, ba, azkatasuna bertan degu-ta...

Alpeŕkeriak utzita
irten zaitez "Onalde"
Lazkao guzia bion aŕtean
jaŕi dezagun, jel-alde...

JUAN-ETOŔIAK.— Gudaritza bukatu ondoren etoŕi dira, Mingo'taŕ Pantzeska, Eizagiŕe'taŕ Joseba Lon, Garin'daŕ Andeŕ, Ayestaran'daŕ Jon eta Irizaŕ'taŕ Imanol. ¡Ongi etoŕijak!

IRAMENDI.

EUZKOTAR UMIEN ALDEZ

"Ume-iztia eŕiarentzat da ta eŕi bakoitzak du bere Ume-iztia."

EUZKADI (Lección Pedagógica).

Euzkotaŕ umiai aziera ona eta erakutsiak beaŕ diran bezela emateko lenengo baldintza ume oyek ezagutzia da.

Ludiko ume danak landaretxo edo asi batzuek dira.

Ume bakoitzak, bere baŕuan darama gizon izatera eldu erasoko dion indaŕa. Baña indaŕ ori geldi-geldirik eta ixil-ixilik dago.

Onela, euzkotaŕ umetxoa, ludiko beste ume danak bezelaxe indaŕ bat, azi bat, landaretxo bat da.

Onetan beste abenda gustietako umea bezelakotxia da gure umia ere.

Baña guk ondo dakigu kide batekoak izan aŕen landare mueta asko daudela.

Esaterako: laŕosa landariak danak lore bat dira, baña batzuek zuriak dira, beste batzuek oriak, beste batzuek goŕiak, eta goŕiak ere batzuek argiagoak, besteak ilunagoak, bost oŕidunak, eun oŕikoak, usai gozodunak, usai gabeak, landara txikitxoak, ormetan gora asko asitzen diranak, arantzadunak, arantza gabeak, eta abaŕ, eta abaŕ.

Eta lan batzuek eta ardura batzuek laŕosa landare danari ondo datoŕkiotenak dira, beste batzuek beŕiz mueta bakoitzak beaŕ ditu bereziak.

Berdin umiakin ere.

Ume-izti edo Pedagogia'ko lege batzuek ere orokoŕak dira (universales), esaterako umiai euren ama izkeran bakaŕik erakutsi beaŕ zayotela dion legea, (ain zuzen, euzkotaŕ umiakin betetzen ez dau legea), baña beste lege batzuek, eŕi batzuentzat ondo datoz eta beste batzuentzat ez, eta gauŕ egunean ez dago irakaslari ain ezjakiñik, abenda bakoitzari, bere gogoaren lege baŕuan asiera ona ta erakutziak eman biaŕ zaizkiola ukatzen duanik.

卐 卐 卐

Askotan izan naiz Granada'ko "Ave Maria" ikastoletan.

Ikastola abek Manjon'daŕ Andeŕ apaiz jaun agurgaŕiak, ijituen umientzat soŕtu zituan, Granada'n, Albalcín ta Sacro Monte aldian ijito asko da ta.

"Ave Maria" ikastola abek era edo metodo berarizkoa dute, umeak lan gutxi egitekoa, umiai indaŕ gutxi eskatzen diona, era onegaz indaŕ danak eta lan danak irakasliak egin beaŕ ditu.

Ikaskizunak, umeak mendian, sagaŕpean eta matz paŕapean egiten dituzte, Daŕo ibayen ertzetan, zugatz aŕtean naiz eguzkitan ta naiz keŕizpean.

Etxe baŕuan ez da iñoiz ikaskizunik egiten beti kanpuan.

Ikastola abetan dana da irudia, dana letrerna, dana leŕo edo grafikua; zugatzetan, bidietan, aitzetan, luŕian, lasteŕ gustietan.

España'ko luteliztia eŕaz ikasteko antxe ikusi nuan baño gauza politagorik iñon ez det idoro.

Gure ikastoletan mapa'k orman ixekita eukitzen ditugu.

¡Amaika gogai okeŕ umien buruetan sortzen ditu mapa'k ixekita eukitzeak!

Baña ez nua oŕetara ta gauza oneri alde batera utzi diogun.

Granada'ko "Ave María" ikastolan, España ta Portugal'en irudia kare beltzaz egiña, uretatik erteten du. (Nik kare-beltza cemento'ri deitzen diot).

Uretan daude Baleares ugarteak edeŕkitxo eginda.

Eŕeka nagusiak bene-benetan eginda daude. Itxasatietan itxasontzi jostaĺu bat. El Ferrol ta Cartagena'n ta, gudontziak. Burni-bidietan bultziak eta abaŕ.

¡Mendi tontoŕak eta ibayak ikusten diran edeŕki eta ikasten diran eŕaz!

Gañera itxaso ta ibayetan aŕai biziak dabiltza juan-etoŕiak arin egiñaz.

¡Ariñegi! Lisboa'tik erten eta Barcelona'n saŕtu ta emendik atzera erten eta Gijon'en saŕtu, aruntzian eta onuntzian Cadiz ta Malaga'ko itxasateak ikertuaz, egunian beŕogei bidez egiten dute.

Baña ezin gentzauke aŕai oyeri eskalen ezagupiderik eskatu.

Naikoa egiten dute, alajaña, "Ave Maria,,'ko umiai luteliztia eŕaz ikasten laguntzia.

Uŕengo idaztian esango det eŕaztasun aben danen zegaitia.

AŔITOKIETA.

Zein ederra da azkatasuna

Azke ta alai jolasten dira
Goyan egaizka diran txorijak
Arakatubaz aran, ibayak,
Zugazti, zelai eta mendijak
Euretan jaŕten dabezelarik
Bakotxat bere bixitokijak.
Eragozpenen apuŕik bage
Bixi dirala, aundi, txikijak

Zugazti, zelai eta mendijak
Zuri, oŕlegi dirianian,
Eguzkijaren dizdiz argijak
Dakustaneko mendi-ostian
Zoragaŕizko abestijetan
Txorijak dabiltz egun sentijan
Alai ta pozik bixi dirala
Azkatasunik edeŕenian.

Egun sentija eldu da eta
Soŕkalde-ziaŕ datoŕ eguzki,
Oŕtzia janzki oztiñez dago
Mendi-zelayak, zuri, oŕlegi,
Mitxeletiak, lorarik lora
Eta txorijak, txiroliroli,
Azkatasunan bijotz pozkoŕa
Eskintzen dabiltz Egiliari.

Udabaŕiko liliteglja,
Goxalde alai, oŕtze oŕlija,
Mendi-galuŕan euzki-argija
Uŕezko printza goŕiz egiña,
Maŕale baten begaldi gozo
Auŕpegi alai bijotz biguna,
Edeŕtasunok alege yataz,
Ezpa-dau euren azkatasuna.

Berez edeŕak diran gogajak
Soŕtu oi dabe, maŕetasuna,
Eta berau da bijotz ilunak
Alai ta pozez jaŕten dauzana
Iñoŕ maŕerik ixatekotan,
Maŕia da, ba, Euzkadi Ama.
Edeŕa be bai, ederik ba-da..
Baña jopua gaxo-gaxua.

Udabaŕija baxen alaya,
Txorijak baxen azke zinan
Seme eskaŕgien bururik ez[...]
Ondatu eutzun edeŕtasuna.
Baña gauŕ danok erautzen dog[...]
Zutzaz ein-gendun oben a[...]
Azketsi, ama... loŕtukogu, ba,
Len kendu geuntzun azkatasuna.

EIZTA[...]

TXIKORO (ACHICORIA) BAKE

EUZKELDUN TXAPEL OLA
Boinas Elósegui
TOLOSA

INGI BILDEGIA
Papelería del Oria
MORAIZ'TAR JOSEBA MIRENA
Teléfono 154 TOLOSA

MARTIKORENA
Begi'yetako gaixoen sendagillea
Garibay, 13 bis, 2.º - DONOSTIA

Léase EUZKADI